दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

■ पृष्ठ-5 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-343 | 1 | अक्तूबर, 08 2025 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्धः ५१२७ शरद-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् कार्तिककृष्णप्रतिपदा
आश्विन २२ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

2 रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः एकोनत्रिंशदधिकद्विसहस्रतमवर्षपर्यन्तं त्रिलक्ष-कोटिरुप्यकाणां रक्षोत्पादनस्य लक्ष्यम् अवलम्बयत्

3 राज्ये जनाः प्राप्नुवन्ति आधुनिक- चिकित्सासुविधाः- मुख्यमन्त्री सुक्खुः

5 श्रीमद्भागवतप्रवचनम्- ३६ शौनकः अपृच्छत्- सूतवर्य! शुकदेवः कदा, कस्मिन् समये राज्ञे परीक्षिते,

आर्थिककार्याणां प्रमुखमन्त्रिसभया सार्धचतुर्विंशतिसहस्राधिक-कोटिरूप्यकाणां चतुर्णा रेल-परियोजनानाम् अनुमोदनं कृतम्,

हिमसंस्कृतवार्ताः - आर्थिकविषयिक-मन्त्रिपरिषद-समित्या सार्धचतुर्विंशतिसहस्रतोऽधिक कोटिरूप्यकाणां चतुर्णां रेल-परियोजनानां अनुमोदनम् कृतम्। नवदेहल्यां मन्त्रिमण्डलस्य निर्णयानन्तरं प्रसारमाध्यमान् सम्बोधयन् सूचना-प्रसारण-मन्त्री अश्विनीवैष्णवः परियोजनायाः विषये अधिकविवरणानि च प्राददात्। मन्त्रिणा उक्तं यत्, एते प्रकल्पाः महाराष्ट्रस्य, मध्यप्रदेशस्य, गुजरातस्य, छत्तीसगढस्य च अष्टादश जनपदानाम् आवरणं करिष्यन्ति, येन भारतीयरेलमार्गस्य विद्यमानजालस्य विस्तारः प्रायः षड्ननवशत- किलोमीटर् यावत् भविष्यति। श्रीवैष्णवः अवदत् यत्, वर्धित-मार्ग-क्षमतया गतिशीलतायां महती वृद्धिः भविष्यति, यस्याः परिणामेन भारतीय रेल-संस्थायाः परिचालनक्षमतायां, सेवा-विश्वसनीयतायाञ्च वृद्धिः भविष्यतीति ।

सुभाषितम्

सर्वधर्मान्परित्यज्य, मामेकं शरणं व्रज। अहं त्वां सर्वपापेभ्यो, मोक्षयिष्यामि मा शुचः॥

अर्थात्- हे अर्जुन सभी धर्मों को त्याग कर अर्थात् हर आश्रय को त्याग कर केवल मेरी शरण में आओ, मैं (श्रीकृष्ण) तुम्हें सभी पापों से मुक्ति दिला दूंगा, इसलिए शोक मत करो।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं 7876636263 Watsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest h|msanskr|tvartah Da|ly Sanskr|t Newspaper every day, wr|te Hello on 7876636263 Watsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

अमेरिकादेशस्य जान क्लार्क, मैकेल-डेवोरेट, जान-मार्टिनिस इत्येते त्रयः वैज्ञानिकाः अस्य वर्षस्य भौतिकशास्त्रस्य नोबेल पुरस्कारं प्राप्तवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ताः - संयुक्तराज्यामेरिकादेशस्य त्रयः वैज्ञानिकाः चिप् इत्यस्य उपयोगेन क्वाण्टम इति भौतिकशास्त्रस्य क्रियायाः प्रदर्शनस्य अभूतपूर्व-प्रयोगेभ्यः अस्य वर्षस्य नोबेल इति पुरस्कारं प्राप्तवन्तः । तेषां कार्येण क्वाण्टम्-सङ्गणकानां, क्वाण्टम्-संवेदकानां, क्वाण्टम्-क्रिप्टोग्राफ़ी इत्यस्य च प्रगतिः साधिता। पुरस्कारविजेतारः जान क्लार्क, मिशेल डेवोरेट, जान मार्टिनिस च केलिफोर्निया-विश्वविद्यालयेन, येल-विश्वविद्यालयेन च सम्बद्धाः सन्ति ।

राष्ट्रसेवायाः पञ्चविंशतितमे वर्षे प्रवेशं कुर्वन्, विकसितभारतस्य सामूहिकं स्वप्नं साकारं कर्तुं परिश्रमं करिष्यामि इति प्रतिज्ञामकरोत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना उक्तं यत् गतैकादश वर्षेषु देशे उल्लेखनीयानि परिवर्तनानि अभवन् । सः अवदत् यत्, पथप्रवर्तक-उपक्रमाः सम्पूर्ण देशे महिलानां, यूनां, कृषकाणां च सशक्तीकरणं कृतवन्तः, पञ्चविंशतिकोट्यधिकाः जनाः दारिद्र्यात् मोचिताश्च। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी सर्वकारस्य प्रमुखत्वेन राज्य-राष्ट्रसेवयोः पञ्चविंशतितमे वर्षे प्रवेशं कुर्वन् एतानि वक्तव्यानि अयच्छत्। जनान् प्रति कृतज्ञतां प्रकटयन् श्रीमोदी अवदत् यत्, भारतं वैश्विक अर्थव्यवस्थायां उज्ज्वलस्थानरूपेण वर्तते। सः अवदत् यत्, देशे प्रमुखाः स्वास्थ्यसेवाः, सामाजिक सुरक्षा-योजनाश्च सन्ति। सः सूचितवान् यत् सर्वकारेण विस्तृतानि परिष्काराणि स्वीकृतानि सन्ति अथ च सर्वक्षेत्रेषु भारतम् आत्मनिर्भरं कर्तुं जनभावना अस्ति च, या हि "गर्व से कहो, ये स्वदेशी है" इत्यस्य स्पष्टम् आह्वानम् प्रतिबिम्बयति ।

केन्द्रप्रशासनेन अग्निसुरक्षायाः विस्तारणाय आधुनिकीकरणाय च राष्ट्रिय-विपद-प्रतिक्रिया-कोषान्तर्गतं हरियाणा-मध्यप्रदेश-राजस्थान-राज्येभ्यः त्र्युत्तरनवशत- कोटिरूप्यकाणि अनुमोदितानि

हिमसंस्कृतवार्ताः - केन्द्रप्रशासनेन अग्निसुरक्षायाः विस्तारणाय आधुनिकीकरणाय च राष्ट्रिय-विपद-प्रतिक्रिया-कोषान्तर्गतं हरियाणा-मध्यप्रदेश-राजस्थान-राज्येभ्यः त्र्युत्तरनवशत- कोटिरूप्यकाणि अनुमोदितानि । केन्द्रीय-गृह-मन्त्रिणः अमितशाहस्य अध्यक्षतायाम् उच्च-स्तरीय समितिः साहाय्यस्य अनुमोदनम् अकरोत्। आहत्य सप्तदशोत्तरैकशत- कोटिरूप्यकाणि हरियाणा-राज्याय, त्रिलक्षोनचतुर्कोटिरुप्यकाणि मध्यप्रदेशाय, अष्टाशीत्यधिकत्रिशत- कोटिरूप्यकाणि राजस्थानाय च अनुमोदितानि सन्ति। समितिः एन.डी. आर. एफ. इति दलपक्षतः गतवर्षे जलप्लावनेन भूस्खलनेन च प्रभाविताभ्यां असम-गुजरात-राज्याभ्यां सप्तोत्तरसप्तशत- कोटिरूप्यकाणां अतिरिक्त-केन्द्रीय-साहाय्यस्यापि अनुमोदनम् अकरोत् ।

आपरेशन् सिन्दूर इत्यस्य समये देशस्य सशस्त्रसेनाः संयुक्ततायाः सामरिक-दूरदृष्टेः च प्रदर्शनम् अकुर्वन् - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः

हिमसंस्कृतवार्ताः - राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः उक्तवती यत् आपरेशन् सिन्दूर इत्यस्य समये देशस्य सशस्त्रसेनाः संयुक्ततायाः सामरिक-दूरदृष्टेः च प्रदर्शनम् अकुर्वन् । सा अवोचत् यत् क्रमबद्धं, त्रि-सेवाप्रतिक्रियायाः परिणामेन प्रभावपूर्ण समन्वयं जातम्, येन नियन्त्रणरेखायाः पारं आतङ्कवादस्य आधारिकसंरचना विक्षिप्ता जाता। राष्ट्रपतिभवने पञ्चषष्टितमे राष्ट्रिय-रक्षा-महाविद्यालयस्य पाठ्यक्रमस्य अध्यापकेभ्यः पाठ्यक्रमस्य सदस्येभ्यश्च सम्बोधयन्ती राष्ट्रपतिः मुर्मु वर्या एतत् उक्तवती ।

तर्हि निरस्तं कर्तुं शक्यते वा श्रीनैनादेवी- विधानसभा निर्वाचनम् ❓ उच्चन्यायालयस्य याचिकां निरस्तीकर्तुम् अस्वीकारः

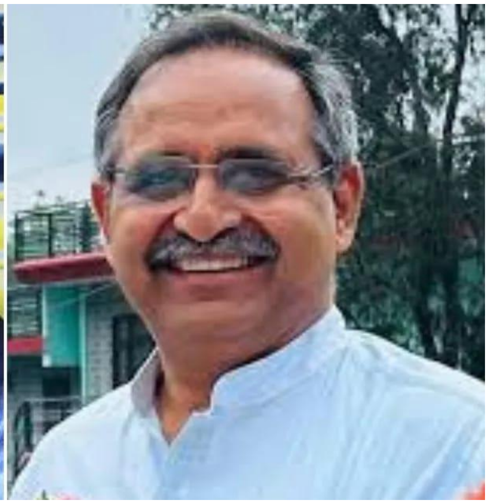

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। भाजपाविधायकस्य रणधीरशर्मा इत्यस्य निर्वाचनम् आह्वानं कर्तुं याचिकां हिमाचलप्रदेश उच्चन्यायालयेन निरस्तीकर्तुम् अस्वीकृतम्। श्रीनैनादेवीविधानसभा- निर्वाचनक्षेत्रस्य काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशिना रामलालठाकुरेण रणधीरशर्मा इत्यस्य निर्वाचनस्य आह्वानं कर्तुं निर्वाचनयाचिका प्रवेशिता अस्ति। रणधीरशर्मा याचिकायां वैधानिकदोषान् दर्शयन् आवेदनपत्रं प्रवेशं कृत्वा याचिकां निरस्तीकरणाय याचितवान् आसीत्।
न्यायाधीशः अजयमोहनगोयलः आवेदनम् आंशिकरूपेण स्वीकृत्य प्रारम्भिकविषये निर्वाचनयाचिकां निरस्तीकर्तुम् अस्वीकृतवान्। न्यायालयेन उक्तं यत् याचिकाकर्तुः समर्थने प्रविष्टं शपथपत्रम् अपूर्णमस्ति इति कारणतः निर्वाचनयाचिकाकर्ता रामलालठाकुराय १५ अक्तूबर २०२५ दिनाङ्के वा ततः पूर्वं वा नूतनं शपथपत्रं दातुम् अवसरं दत्तं भवति, येन न्यूनतां पूरयितुं शक्यते। यदि याचिकाकर्ता निर्धारितसमये अनुपालनं न करोति तर्हि निर्वाचनयाचिका अस्मिन् आधारेण निरस्तं मन्यते।
विधायकस्य रणधीरशर्मा इत्यस्य मते जनप्रतिनिधित्वविधानस्य १९५१ तमस्य वर्षस्य प्रावधानानाम् उल्लङ्घनेन निर्वाचनयाचिका प्रवेशिता अस्ति। विधायकेन निर्वाचनयाचिका अस्पष्टा अपूर्णा च इति उक्तम्। अस्मिन् दृढतथ्यस्य अभावः अस्ति, कार्यस्य कारणं न उक्तम्। निर्वाचनयाचिकायां कृतानि वक्तव्यानि तस्य निर्वाचनं निरस्तीकर्तुं किमपि आधारम् आरोपयितुं वा वक्तुं वा न भवन्ति।
निर्वाचनयाचिकायां दृढतथ्यानां पूर्णतया अभावः इति अपि विधायकः तर्कयति स्म। निर्वाचननियमानुसारं तर्काः स्पष्टाः विशिष्टाः च भवेयुः, स्पष्टं प्रकरणं च प्रस्तुतं कुर्वन्तु, निर्वाचनयाचिकायां च एतेषां सर्वेषां अभावः भवति।

२०२२ तमे वर्षे विधानसभानिर्वाचने

रामलालठाकुरः काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशी आसीत्

2022 विधानसभानिर्वाचने काँग्रेसप्रत्याशी रामलालठाकुरेण प्रवेशितायाः निर्वाचनयाचिकायाः माध्यमेन याचिकाकर्ता प्रतिवादी विधानसभासदस्य, निर्वाचनक्षेत्रम् 49, श्रीनैनादेवीजी इत्यस्य निर्वाचनम् आह्वयति।
निर्वाचनयाचिकायां उक्तं यत् याचिकाकर्ता विधानसभाक्षेत्रस्य ४९तः श्री नैनादेवीजी भारतीयराष्ट्रीयकाङ्ग्रेसस्य प्रत्याशीरूपेण निर्वाचनं कृतवान्, रणधीरशर्मा च भारतीयजनतापक्षस्य प्रत्याशीरूपेण निर्वाचनं कृतवान्। निर्वाचने अन्ये अपि अभ्यर्थिनः आसन्। २०२२ तमस्य वर्षस्य नवम्बर-मासस्य १२ दिनाङ्के निर्वाचनं जातम्, मतदानस्य गणना २०२२ तमस्य वर्षस्य दिसम्बरमासस्य ८ दिनाङ्के अभवत्।

रामलालठाकुरः १७१ मतैः संकीर्णः अन्तरेण पराजितः

याचिकाकर्तुः मते दुर्भाग्येन मुख्यतया डाकमतपत्रद्वारा मतदानस्य गणनाप्रक्रियायां निर्वाचनाधिकारिभिः कृतानां अवैधतायाः अनियमितानां च कारणेन रणधीरशर्मा इत्यनेन स्वीकृतानां भ्रष्टप्रथानां कारणात् याचिकाकर्ता १७१ मतानां संकीर्णान्तरेण निर्वाचनं पराजितवान्।

निर्देशस्य उल्लङ्घनस्य आरोपः

निर्वाचनयाचिकायाम् उक्तं यत् गणनाप्रक्रियायां विशेषतः डाकमतपत्रस्य भारतनिर्वाचन-आयोगस्य नियमानाम् अधिनियमस्य १९६१ तमस्य वर्षस्य प्रावधानानाम् स्थूलं प्रकटं च उल्लङ्घनं जातम्।रिटर्निंग अधिकारीणां हस्तपुस्तिकायां निहितानाम् अनिवार्यनिर्देशानां उल्लङ्घनं कृतम्।

२८१६ डाकमतपत्रेषु ३४१ मतपत्राणि प्रारम्भे अमान्यत्वेन घोषितानि

याचिकाकर्तुः गणना प्रतिनिधिः डाकमतपत्राणां पुनः गणनां याच्य आवेदनपत्रं प्रवेशितवान्, यत्र तेषां सम्यक् गणना न कृता इति चिन्ता प्रकटिता। निर्वाचनपदाधिकारी पुनः गणनायाः अनुरोधं कृत्वा अर्थात् पूर्वमेव गणितानां मतानां पुनः गणनां कृत्वा आवेदनं स्वीकृतवान्। डाकमतपत्राणां कुलसंख्या २,८१६ आसीत्, येषु ३४१ डाकमतानि याचिकाकर्तारम् वा तस्य अधिकृतप्रतिनिधिं वा न सूचितं तथा च अमान्यं घोषितम्। तदनन्तरं शेषं २४७५ मतं गणयित्वा निर्वाचनपदाधिकारी १४ मतानी अस्वीकृतवान्। अन्ततः याचिकाकर्ता ४९९ मतं प्राप्तवान्, रणधीरशर्मा ५२५ मतं प्राप्तवान्।

रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः एकोनत्रिंशदधिकद्विसहस्रतम वर्षपर्यन्तं त्रिलक्ष-कोटिरुप्यकाणां

रक्षोत्पादनस्य लक्ष्यम् अवलम्बयत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - एकोनत्रिंशदुत्तर-द्विसहस्रतम वर्षपर्यन्तं त्रि-लक्ष-कोटिरूप्यकाणां रक्षोत्पादनानि समुत्पाद्य पञ्चाशत् सहस्र-कोटिरूप्यकाणां रक्षा-निर्यातस्य च लक्ष्यं साधयितुं सर्वकारेण निर्धारितमस्ति । रक्षामंत्री राजनाथसिंहः नवदेहल्ल्यां रक्षा-विनिर्माणक्षेत्रे अवसराणां विषये वार्ताहरसम्मेलनं सम्बोधयन् एतदुक्तवान्। श्रीसिंहः अवधानं दत्तवान् यत् रक्षा-निर्यातोऽपि चतुर्विंशति- सहस्रकोटि-रूप्यकाणि अतिक्रमयदिति । श्रीसिंहः महत्त्वपूर्णरक्षा-क्षमतासु उच्चस्तरस्य स्वावलंबनस्य आवश्यकतायाः विषये अवधानं ददन् राष्ट्रम् स्वतन्त्रतायाः शततमवर्षपर्यन्तं विकसित-भारतस्य लक्ष्येन अग्रे गमिष्यतीति उक्तवान् ।

गतदिवसे देशस्य विभिन्नेषु भागेषु वाल्मीकिजयन्त्युत्सवः समाचरितः महर्षि वाल्मीकिः 'आदि-कविः संस्कृतभाषायाः प्रथमः कविः इत्यभिधिया च पूज्यते

हिमसंस्कृतवार्ताः - गतदिवसे देशस्य विभिन्नेषु भागेषु वाल्मीकिजयन्त्युत्सवः समाचरितः । अयं दिवसः आदिलौकिककाव्यग्रन्थस्य रामायणस्य रचयितुः महर्षि वाल्मीकिपादस्य जन्मोत्सवः अस्ति। महर्षि वाल्मीकिः 'आदि-कविः संस्कृतभाषायाः प्रथमः कविः इत्यभिधिया च पूज्यते। वाल्मीकि सम्प्रदायस्य सदस्याः अपि तं ईश्वरस्य दूतरूपेण पूजयन्ति, महद्भक्त्या च प्रगट-दिवसमिमम् आचरन्ति । अस्य अवसरस्य स्मारकत्वेन शोभायात्राः अपि निष्काष्यन्ते। अवसरेऽस्मिन् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना देशवासीभ्यः शुभाशयाः प्रेषिताः। सामाजिक-प्रसार माध्यमे प्रधानमन्त्री अवदत् यत्, महर्षि-वाल्मीकि-वर्यस्य शुद्धादर्शानाञ्च विचाराणां प्राचीनकालादेव भारतीयसमाजस्य परिवाराणाञ्चोपरि गहनः प्रभावः अस्ति। श्रीमोदी इत्यपि अवदत् यत्, महर्षि वाल्मीकि-वर्यस्य, सामाजिक सौहार्दस्य आधारेण निर्मितः परिकल्पनात्मकः दीपस्तम्भः नागरिकाणां जीवनं सर्वदा प्रकाशयिष्यति।

राज्ये जनाः प्राप्नुवन्ति आधुनिक-चिकित्सासुविधाः- मुख्यमन्त्री सुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः आधारभूतसंरचनाविकासद्वारा सुदृढस्वास्थ्यसेवाव्यवस्थां स्थापयितुं प्रयतते। अस्यां दिशि राज्यसर्वकारेण अनेके उपक्रमाः कृताः सन्ति। एतेषु उन्नतसाधनसहितम् ऊनानगरे पीजीआई उपकेन्द्रं, आईजीएमसी शिमला, वित्तीयसंवर्धनार्थं हिमकेयर योजना, प्रवेशं वर्धयितुं नगरस्वास्थ्यकल्याणकेन्द्रं च सन्ति राज्यसर्वकारः प्राथमिकस्वास्थ्यसेवापरिष्कारं, कार्यबलस्य सुदृढीकरणं, दूरस्थक्षेत्राणाम् आह्वानानां निवारणं, स्वनागरिकाणां कृते समानप्रवेशं सुनिश्चित्य डिजिटलस्वास्थ्यव्यवस्थाः स्वीकर्तुं च केन्द्रीक्रियते। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः नूतनानां सुविधानां निर्माणे विद्यमानानाम् उन्नयनार्थं च निरन्तरं निवेशं कुर्वन् अस्ति, यत्र ऊनायां पीजीआई उपकेन्द्रं, शिमलानगरस्य इन्दिरागान्धी-चिकित्सामहाविद्यालये (आईजीएमसी) आघातकेन्द्रयुक्तं नूतनम् ओपीडी, पीईटीखण्डं, टाण्डाचिकित्सामहाविद्यालये पीईटीस्कैनयन्त्रं च सन्ति। राज्यस्य दूरस्थेषु क्षेत्रेषु दूरचिकित्सापरामर्शाः क्रियन्ते। अटलसुपरस्पेशलिटी- इन्स्टिट्यूट, चमियाणा, टाण्डा- चिकित्सामहाविद्यालयः इत्यत्र रोगिभ्यः रोबोटशल्यक्रिया भवति। अन्येषु चिकित्सामहाविद्यालयेषु चरणबद्धरूपेण रोबोटिकशल्यक्रियायाः आरम्भः भविष्यति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् नगरीयक्षेत्रेषु व्यापकप्राथमिकस्वास्थ्यसेवाः प्रदातुं, विविधनगरीयजनसङ्ख्यायाः आवश्यकतानां पूर्तये, प्रवेशोन्नयनार्थं च नगरीयस्वास्थ्यकल्याणकेन्द्राणां स्थापनायाः योजनाः प्रचलन्ति। प्रसवपूर्वपरिचर्या-विकासार्थं विशेषं ध्यानं दीयते। बिलासपुरं, किन्नौरः इत्यादयः केचन जनपदाः समये प्रसवपूर्वपरीक्षायाः उच्चव्याप्तिं निरन्तरं प्राप्नुवन्ति। हिमकेयर-योजना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बलजनसङ्ख्याभ्यः आवश्यकसेवाः प्रदाति, वित्तीयभारं न्यूनीकरोति, स्वास्थ्यसेवायाः समानपरिचयस्य सुविधां च कुर्वन् अस्ति। सिरमौरमण्डले प्राथमिकस्वास्थ्यसेवासुदृढीकरणम् इत्यादयः उपक्रमाः स्थले सेवासु परिष्कारं कर्तुं महत्त्वपूर्णाः प्रयासाः सन्ति, यत्र स्वास्थ्यकल्याणकेन्द्राणां उन्नयनं, अग्रपङ्क्ति-स्वास्थ्यकर्मचारिणां सशक्तिकरणं च सन्ति। उपकेन्द्रस्तरतः राज्यस्तरपर्यन्तं डिजिटलस्वास्थ्यसूचनाप्रणालीनां एकीकरणस्य उद्देश्यं सकारात्मकपरिवर्तनं आनेतुं स्वास्थ्यसेवासेवासु दक्षतासु विकासः च अस्ति। राज्यसर्वकारेण रेडियोग्राफर- एक्स- रे- तकनीशियन इत्यादीनाम् आवश्यक- तकनीकी- कर्मचारिणां मानदं वर्धितम् अस्ति। स्वास्थ्यविभागे कर्मचारिणां अभावस्य निवारणाय सर्वकारेण २०० चिकित्सापदाधिकारिणः, विभिन्नेषु सुपर- विशेषताविभागेषु ३८ सहायकाचार्याः, ४०० उपचारिकाः च कार्यस्थले प्रशिक्षुरूपेण नियोजयितुम् अनुमोदिताः। एतेन राज्यस्य चिकित्सामहाविद्यालयानां, चिकित्सालयानाञ्च कार्यक्षमताम् अधिका वर्धयिष्यति, जनसमुदायस्य कृते विशेषस्वास्थ्यसेवासुविधासु सुलभतया प्रवेशः सुनिश्चितः भविष्यति। सुखविन्दरसिंहसुक्खुः इत्यनेन उक्तं यत् राज्यसर्वकारः स्वास्थ्यसंरचनासुदृढां कर्तुं तथा च अल्पदरेन जनसामान्यस्य कृते विशेषचिकित्सासेवाः प्रदातुं प्रतिबद्धः अस्ति। एतेषां पदानां कारणात् राज्यस्य जनानां कृते राज्यस्य अन्तः आधुनिकचिकित्सायाः उपलब्धिः सुनिश्चिता अभवत्, येन उत्तमस्वास्थ्यसेवायाः कृते राज्यात् बहिः यात्रायाः आवश्यकता नास्ति।

शिक्षामन्त्रालयेन विकासितभारत-बिल्डाथॉन् इत्यस्य प्रारम्भः कृतः

हिमसंस्कृतवार्ताः। शिक्षामन्त्रालयेन अटल इनोवेशन मिशन तथा नीति आयोगः इत्यनयोः सहकारेण विकासितभारतबिल्डाथॉन् इत्यस्य प्रारम्भः कृतः। छात्राणां कृते अस्य प्रचण्डप्रतिक्रिया प्राप्ता अस्ति, यत्र देशस्य प्रायः २५०,००० विद्यालयेभ्यः प्रतिभागिनः सन्ति । चलचित्रसन्देशे छात्रान् सम्बोधयन् विकासितभारतबिल्डाथनस्य समूहनायकः योजनाप्रचारकः च शुभांशुशुक्ला अवदत् यत् बिल्डाथॉन् षष्ठतः १२ कक्षापर्यन्तं छात्राणां कृते स्वस्य सृजनशीलतां प्रदर्शयितुं अद्वितीयं मञ्चं प्रदाति। सः अवदत् यत् प्रत्येकं विचारः विकासितभारतस्य २०४७ तमस्य वर्षस्य दृष्टिः स्वरूपयितुं साहाय्यं कर्तुं शक्नोति। शुक्लमहोदयः अवदत् यत् छात्राः नवीनतया चिन्तनं कुर्वन्तु, यथार्थजीवनस्य आह्वानानां समाधानं कर्तुम् आदर्शानां विकासः करणीयः।

Chamba News-
"समर्थ- २०२५"

इत्यस्यअन्तर्गतं "सुरक्षितनिर्माणप्रविधिविषये प्रतिरूपप्रतियोगिता" आयोजिता

हिमसंस्कृतवार्ताः - चम्बा। जिला- आपदाप्रबन्धन- प्राधिकरणम्, चम्बाद्वारा आयोजिते "समर्थ- 2025" कार्यक्रमस्य अन्तर्गतं "सुरक्षितनिर्माणप्रविधिविषये प्रतिरूपप्रतियोगितायाः" आयोजनं विहितम्। अस्मिन्नवसरे उपायुक्तः एवं जिला- आपदाप्रबंधन- प्राधिकरणस्य अध्यक्षः मुकेशरेपसवालः मुख्यातिथिः आसीत्। कार्यक्रमस्य कालखण्डे उपायुक्तेन विभिन्नविद्यालयानाम्, सर्वकारी- बहुतकनीकीसंस्थायाः (पॉलीटेक्निक), आईटीआई इत्यस्य च छात्रैः निर्मितानां प्रतिरूपाणां निकटतया अवलोकनं कृत्वा तेषां सृजनशीलतायाः, परिश्रमस्य, अभिनवभावनायाः च प्रशंसा कृता। सः अवदत् यत् अस्याः प्रतियोगितायाः प्राथमिकोद्देश्यं सुरक्षितनिर्माणप्रथानां विषये छात्राणाम् अवगमनं विकसितुम् आपदासंकटनिवृत्तेः विषये जनजागरूकतां च वर्धयितुं वर्तते। छात्राणां प्रयत्नस्य प्रशंसाम् कुर्वन् उपायुक्तः अवदत् यत् बालकैः प्रस्तुतानि प्रतिरूपाणि भविष्यस्य सुरक्षितनिर्माणस्य दृश्यं प्रस्तुवन्ति। अस्माकं नूतना सन्ततिः आपदासंकटनिवारणं सुरक्षितनिर्माणं च गम्भीरतापूर्वकं विचारयति इति दृष्ट्वा सन्तोषः भवति। सः अवदत् यत् एतादृशाः कार्यक्रमाः न केवलं छात्राणां जागरूकतां वर्धयन्ति अपि तु समाजे वैज्ञानिकदृष्टिकोणं प्रौद्योगिकीबोधं च सुदृढं कुर्वन्ति। विद्यालयानां, आईटीआई- संस्थानां, बहुविधिसंस्थानां च छात्राः कार्यक्रमे उत्साहेन भागं गृहीतवन्तः। स्वस्य प्रतिरूपाणां माध्यमेन प्रतिभागिनः दर्शितवन्तः यत् भूकम्पः, भूस्खलनं, जलप्लावनम् इत्यादीनां प्राकृतिकविपदानां सन्दर्भे सुरक्षितनिर्माणप्रविधयः कथं जीवनस्य सम्पत्तिक्षयस्य च न्यूनीकरणं कर्तुं शक्नुवन्ति। एषा स्पर्धा जिलास्तरस्य आयोजिता आसीत्, विजयी प्रतिभागिनः राज्यस्तरीयस्पर्धायां भागं ग्रहीतुं योग्याः भविष्यन्ति, यत्र ते स्वस्य प्रतिरूपाणि प्रस्तुतं करिष्यन्ति, उत्कृष्टछात्राणां सम्मानः च भविष्यति। प्रतियोगिता त्रिषु वर्गेषु विभक्ता आसीत्। महाविद्यालयस्तरस्य विजेता राजकीय- औद्योगिकप्रशिक्षणसंस्थानं (ITI), चम्बा आसीत्। वरिष्ठ माध्यमिकस्तरस्य विजेता भरमौरस्य राजकीय- वरिष्ठमाध्यमिक- विद्यालयः, उच्चस्तरस्य च विजयी राजकीय- उच्चविद्यालयः, विजेता आसीत् प्रतियोगितायाः विजेतारः अक्तूबर- मासस्य ८ दिनाङ्के शिमलानगरे आयोज्य- राज्यस्तरीय- प्रतियोगितायां भागं गृह्णन्ति।

क्षुधार्ताः बालिकाः केवलं भोजनं याचन्ते स्म, परन्तु तस्य स्थाने FIR इति प्राप्नुवन्- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ताः- मण्डी। हिमाचलप्रदेशे वर्तमानं काङ्ग्रेससर्वकाराय एफआइआर-पत्राणि बहु रोचन्ते। ते बालकान् त्यक्तुम् अपि न इच्छन्ति। मुख्यमन्त्री राज्याधिकारिभ्य दुष्कृतं कारयित्वा दुष्कृतेषु विप्रतिपन्नः अस्ति। विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः आपदाकाले मलिनतां न निष्कास्य विधेयकं सज्जीकृत्य धनसङ्ग्रहं कुर्वन्तः काङ्ग्रेस-सदस्यानाम् उपरि दृष्टिम् अस्थापयत्, आपदा- आश्रय- पुनर्वासकार्ययोः लाभं प्राप्यमाणानां विरुद्धं च आक्षेपं कृतवान्। पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षस्य नेता च जयरामठाकुरः मण्डीनगरे उक्तवान् यत् सुखविन्दरसिंहसुक्खोः सर्वकारः प्राथमिकीपञ्जीकरणे आकृष्टः अस्ति। राज्यस्य मुख्यमन्त्री भूत्वा अपि सः लघुहृदयराजनेतॄणां वशमापन्नः सन् घृणितकर्मसु प्रवृत्तः अस्ति। यत्र यत्र मुख्यमन्त्रिणः असफलतायाः विरुद्धं स्वरः उत्थापितः भवति तत्र सः प्रत्यक्षतया प्रकरणं दापयति। भोजनं याचमानानां बालिकानां विरुद्धं सर्वकारेण प्राथमिकी अपि कृता। अन्नस्य नाम्ना होराभिः सूर्ये उपविष्टाः कृताः। यदा क्षुधार्ताः बालिकाः विरोधम् अकुर्वन् तदा तेषां विरुद्धं प्रकरणं कृतम्। जयरामः अवदत् यत् सामाजिकमाध्यमेषु तस्य विरुद्धं अपशब्दप्रयोगेन अभियानं प्रचलति, कोटिरूप्यकाणां व्ययः, सर्वकारीययन्त्राणां दुरुपयोगः च। सः अवदत् यत् उपालम्भः कृतः, परन्तु अभियानस्य पृष्ठतः ये सन्ति तेषां विरुद्धं अद्यापि कोऽपि कार्यविधिः न कृता। एतादृशे सति तथ्यैः सह न्यायालये प्रकरणं प्रवेशितं भविष्यति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् मुख्यमन्त्री कियत् अपि अधिनायकत्वं प्रयोजयति तथापि अधिनायकानाम् अन्त्यं सर्वदा दुर्गतिम् इति स्मर्तव्यम्। मुख्यमन्त्रिणः प्रत्येकस्य कार्यस्य सम्पूर्णं विवरणं स्थास्यति। ये अधिकारिणः सर्वकारस्य साधनरूपेण कार्यं कुर्वन्ति ते अपि स्मर्तव्याः यत् तेषां प्रत्येकस्य निर्णयस्य समीक्षा कदापि कर्तुं शक्यते। जयरामः अधिकारिणः आग्रहं कृतवान् यत् ते स्वशक्तिं, ज्ञानं, विवेकं च राज्यस्य हिताय उपयोक्तुं शक्नुवन्ति, यस्य कृते ते पदं स्थापितवन्तः।

वशमापन्नः मुख्यमन्त्री

जयरामठाकुरः अवदत् यत् मुख्यमन्त्री सम्प्रति संदिग्धव्यक्तित्वयुक्तानां कतिपयानाम् अधिकारिणां वशमापन्नः अस्ति, येन तस्य पलायनं अतीव कठिनम् अस्ति। एषा अतीव भयङ्करस्थितिः अस्ति। अद्य सम्पूर्णं राज्यं कार्यवाहकत्वेन प्रचलति। मुख्यसचिवः डीजीपी च कार्यवाहकत्वेन कार्यं कुर्वन्ति, देशस्य बृहत्तमस्य मण्डलस्य पुलिस- अधीक्षकः कार्यवाहकरूपेण कार्यं करोति, तकनीकी कृषिविश्वविद्यालयानां कुलपतिः कार्यवाहकत्वेन कार्यं कुर्वन्ति, आबकारी- करविभागस्य निदेशकः कार्यवाहकत्वेन कार्यं कुर्वन्ति, विद्युत् नियामक- आयोगस्य अध्यक्षः अपि कार्यवाहकत्वेन कार्यं कुर्वन् अस्ति।

मित्राणां सर्वकारः

मुख्यमन्त्री स्वस्य इच्छानुसारं कस्यचित् नियुक्तेः स्थितिं न प्राप्नोति। तस्य स्वमन्त्रिणः अपि मौनेन अस्य पालकसर्वकारस्य विरोधं कुर्वन्ति। अयं सर्वकारः मित्राणां, कार्यवाहकानां च सर्वकारः अभवत्। यदा मुख्यमन्त्री कुटिलमार्गं पदाति स्म तदा वयं तस्मै चेतवन्तः यत् एषा क्रीडा अतीव दुष्टा अस्ति; अधिकारिणः भवन्तं न त्यक्ष्यन्ति, अद्य तदेव भवति। एषा स्थितिः राज्यस्य कृते अत्यन्तं दुर्भाग्यपूर्णा अस्ति।

"श्वः, अद्यतनं च भविष्यत् च : रीइमैजिनिंग द घाट्स ऑफ वाराणसी" इति परियोजनायां छात्रैः सह डॉ. अनुनयः चौबे महोदयस्य संवादः

हिमसंस्कृतवार्ताः। ६ अक्तूबर २०२५ तमे दिवसे दिल्ली पब्लिक विद्यालय-वाराणस्याः सभागृहे सुप्रसिद्धः शिक्षाविद्, कलाकारः च "ऑन ग्राउण्ड डिज़ाइन फाउण्डेशन" इत्यस्य संस्थापकः डॉ. अनुनयः चौबे महोदयः आगतः। सः "अनन्त नेशनल यूनिवर्सिटी" इत्यस्य पूर्व-प्रोवोस्ट् आसीत्। अंग्रेजी-साहित्ये, सृजनात्मक-चिन्तने, कला-इतिहासे च डिज़ाइन-अनुप्रयोगे च तेन विंशतिः अनुसंधानं शिक्षणं च कृतम्।सप्तमश्रेणीयेभ्यः छात्रेभ्यः सह डॉ. चौबे महोदयेन "श्वः, अद्यतनं च भविष्यत् च — रीइमैजिनिंग द घाट्स ऑफ वाराणसी" इत्यस्य विशेष-प्रकल्पस्य विषये प्रेरणादायकः संवादः सम्पन्नः। एषः प्रकल्पः "ऑन ग्राउण्ड डिज़ाइन फाउण्डेशन" तथा दिल्ली पब्लिक विद्यालय-वाराणसी इत्ययोः संयुक्त-डिज़ाइन-चिन्तनाधारितः शोध-प्रकल्पः अस्ति। अस्य उद्देश्यः अस्ति — छात्राणां, अध्यापकानां, अभिभावकानां च सहयोगेन वाराणस्याः घाटानां अतीत-वर्तमान-भविष्य-रूपे पुनःपरिकल्पना कर्तुम् प्रेरयितुम्।

डॉ. चौबे महोदयेन छात्रान् अवगतं कृतम् यत् अस्य परियोजनायाः अन्तर्गतं ते —वाराणस्याः घाटानां इतिहासं तेषां नामकरणस्य च तात्त्विकं रहस्यम् अन्वेष्यन्ति।

वर्तमानसमस्याः चुनौतयश्च अवगन्तुं प्रयतस्यन्ति

भविष्याय नवोन्मेषशीलानां समाधानानां प्रस्तुतीकरणं करिष्यन्ति।

सः अपि अवदत् यत् छात्राः अस्मिन् प्रकल्पे साक्षात्कारान् करिष्यन्ति, चित्रांकनादि-माध्यमैः स्वाध्यायम् अभिव्यक्तं करिष्यन्ति, च इतिहास-पौराणिकता-दर्शन-भूगोल-पर्यावरण-अर्थव्यवस्था-प्रौद्योगिकी-इत्यादीनां परस्परसंबन्धान् ज्ञास्यन्ति।

सत्रे डॉ. चौबे महोदयेन स्वीयानि चित्रकृतयः कलाकृतयश्च प्रदर्शिताः, येषां माध्यमेन वाराणस्याः घाटानां सांस्कृतिक-धरोहरं, सौन्दर्यं, दार्शनिकं गाम्भीर्यं च प्रकाशितम्। छात्रैः अनुभवितं यत् कला, इतिहासः समाजश्च परस्परं अविभाज्यरूपेण सम्बद्धाः सन्ति।

विद्यालयस्य प्रधानाचार्या श्रीमती मुनमुन सेनगुप्ता महोदया डॉ. चौबे महोदयस्य प्रति कृतज्ञतां प्रकट्य अवदत् यत् अयं प्रकल्पः केवलं छात्राणां सृजनात्मकतां न उद्बोधयिष्यति, अपितु तान् स्वनगरस्य सांस्कृतिक-परम्परायाः अवगमने संवर्धने च अवसरं दास्यति।कार्यक्रमस्य गरिमां वर्धयन्त्यः विद्यालयस्य शैक्षणिक-प्रमुखा श्रीमती रोली मानखंडा, सहपाठ्यक्रम-प्रमुखा श्रीमती काकुली मुखर्जी, समर्पण-चेतना-प्रखण्डयोः समन्वयिके — श्रीमती किरण शर्मा तथा सुश्री सुनिपा सान्याल — उपस्थिताः आसन्। एषः संवादसत्रं छात्राणां कृते अतिशयम् ज्ञानवर्धकं, प्रेरणादायकं, अनुभवरसमयं च अभवत्।

महाराष्ट्रसर्वकारेण मध्यमहाराष्ट्रे जलप्लावनप्रभावितकृषकाणां कृते ₹३१,६२८ कोटिरूप्यकाणां सहयोगपुटकस्य घोषणा कृता

हिमसंस्कृतवार्ताः। महाराष्ट्रसर्वकारेण मध्यमहाराष्ट्रे जलप्लावनप्रभावितकृषकाणां कृते ₹३१,६२८ कोटिरूप्यकाणां सहयोगपुटकस्य घोषणा कृता अस्ति। दीपावल्याः पूर्वं कृषकाणां कृते पूर्णा आर्थिकसहायता भविष्यति इति सर्वकारः कथयति। मुख्यमन्त्री देवेन्द्र फडणवीस् इत्यनेन घोषितं यत् सस्यहानेः कृते ₹६,१७५ कोटिरूप्यकाणां व्यवस्था भविष्यति। रबीसस्यानां कृते प्रतिहेक्टेर् अतिरिक्तं ₹१०,००० प्रदत्तं भविष्यति। अस्य कृते अतिरिक्तं ₹६,५०० कोटिरूप्यकाणां आवश्यकता भविष्यति। तदतिरिक्तं प्रत्येकं कृषकं प्रायः ₹17,000 इत्येव सस्यबीमासुरक्षा प्रदत्ता भविष्यति। मुख्यमन्त्री देवेन्द्र फडणवीस् इत्यनेन उक्तं यत् राज्यस्य जलप्लावनप्रभावितकृषकाणां कृते ₹३२,००० कोटिरूप्यकाणां व्यापकं सहयोगपुटकं घोषितं भविष्यति। तदतिरिक्तं ₹18,000 कोटिभ्यः अधिकं सस्यबीमापुटकं वितरितं भविष्यति। कृषकाणां कृते एतत् अद्यपर्यन्तं बृहत्तमं सहयोगपुटकं भविष्यति इति मुख्यमन्त्री देवेन्द्र फडणवीसः पुष्टिः अकरोत्। महाराष्ट्रस्य २५३ तालुकेषु सहायता क्रियते। वर्षाणां कारणेन कृषकाणां हानिः अभवत् इति सः अवदत्। ग्रामीणक्षेत्रेषु क्षतिः सर्वेभ्यः प्रभावं कृतवती अस्ति। वयं कृषकान् आश्वासितवन्तः, तेभ्यः १०,००० रुप्यकाणि च प्रदत्तवन्तः।

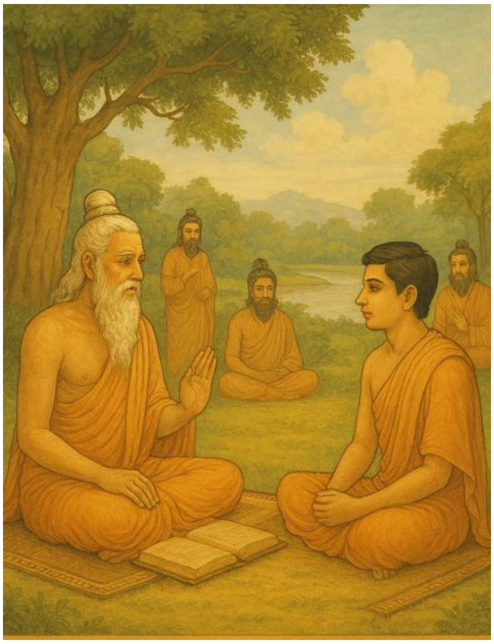

श्रीमद्भागवतप्रवचनम्- ३६

शौनकः अपृच्छत्- सूतवर्य! शुकदेवः कदा, कस्मिन् समये राज्ञे परीक्षिते, तथा गोकर्णः धुन्धुकारिणे, एवञ्च सनकादयः नारदाय एतं ग्रन्थम् अश्रावयन्, मम संशयम् एनं कृपया दूरीकुरु इति।

सूतः अब्रवीत् - भगवतः श्रीकृष्णस्य स्वधाम प्रति गमनानन्तरं, कलियुगस्य त्रिंशद्वर्षाधिके व्यतीते च भाद्रपदमासस्य शुक्लनवमीतिथौ शुकदेवः कथायाः प्रारम्भं कृतवान् आसीत्। राज्ञा परीक्षिता कथायाः श्रवणानन्तरं, कलियुगस्य द्विशतवर्षेषु अतीतेषु, आषाढमासस्य शुक्लनवमीतिथौ गोकर्णः धुन्धुकारिणे कथामेनाम् अश्रावयत्। तदनन्तरं कलियुगस्य इतोऽपि त्रिंशद्वर्षेषु गतेषु कार्तिकमासस्य शुक्लनवमीतिथितः सनकादयः कथायाः प्रारम्भं कृतवन्तः आसन्। हे निर्मलचित्त शौनक! त्वं यत् पृष्टवान्, तस्योत्तरं तुभ्यमहं दत्तवान्। अस्मिन् कलियुगे भागवतकथामृतम् एतत् भवरोगस्य कृते रामबाणवद् औषधमस्ति। हे साधवः! भवन्तः आदरपूर्वकम् एतस्य कथामृतस्य पानं कुर्वन्तु। एतत् श्रीकृष्णस्य अत्यन्तं प्रियमस्ति, समस्तपापानां विनाशकं, मुक्तेः एकमात्रं कारणं, भक्तिवर्धकं च साधनमस्ति। लोके केवलम् अन्येषां कल्याणकारिणां साधनानां विचारेण, तीर्थसेवनेन च न किमपि सेत्स्यति। पाशहस्तं स्वदूतम् अवलोक्य यमराजः तस्य कर्णसन्निधौ मुखं निधाय कथयति- 'पश्य, यः भगवतः कथावार्तायां मग्नः स्यात्, तस्मात् दूरे तिष्ठ; अहम् इतरेभ्यः हि दण्डं प्रदातुं सक्षमोऽस्मि, न वा विष्णुभक्तेभ्यः' इति। अस्मिन् संसारे विषवत् विषयासक्त्यां व्याकुलबुद्धिमन्तः, हे समस्तमानवाः! स्वकल्याणोद्देश्येन क्षणार्धकालमात्रमपि अस्य शुककथारूपायाः अनुपमसुधायाः पानं कुरुत। प्रियाः भ्रातरः! निन्दितकथायुते कुमार्गे व्यर्थं हि किमर्थं प्रवर्तध्वम्? कथेयं कर्णं प्रविशति चेत् मुक्तिर्लभ्यते, अस्य साक्षी स्वयं राजा परीक्षित् वर्तते। श्रीशुकदेवः प्रेमरसप्रवाहे स्थितः सन् कथामेनाम् उक्तवान् आसीत्। अस्याः कथायाः यस्य कण्ठेन सम्बन्धः जायते, सः वैकुण्ठाधिपतिः भविष्यति। शौनक! नानाशास्त्राणि परिशील्य अहं त्वदुद्दिश्य एतत् परमगोप्यं सिद्धान्तसिद्धं रहस्यं सद्यः श्रावितवान्। सर्वशास्त्राणाम् अन्तिमसारः अयमेव। जगति अस्मात् शुकशास्त्रात् अधिकतरं पवित्रवस्तु नान्यत् किमपि; अतः भवन्तः परमानन्दस्य प्राप्त्यर्थम् अस्य द्वादशस्कन्धरूपरसस्य पानं कुर्वन्तु। यः पुरुषः नियमपूर्वकम् अस्याः कथायाः भक्तिभावेन, विधिपूर्वकञ्च रसास्वादनं करोति, यः च इतरान् रसास्वादनं कारयति, तावुभावपि अस्य यथार्थफलम् अधिगच्छतः, तयोः कृते त्रिलोक्यां न किमपि असाध्यं स्यादिति, शुभम्। (माहात्म्यम्- ०६/९३-१०३)

इति श्रीपद्मपुराणोत्तरखण्डे श्रीमद्भागवतमाहात्म्ये सरलभावानुवादे श्रवणविधिकथनं नाम षष्ठोऽध्यायः।।

।।श्रीमद्भागवतमाहात्म्यं सम्पूर्णम्।।

।।श्रीकृष्णार्पणमस्तु।।

✍असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

अद्यतनः वार्तासंवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि! अद्यतन-वार्ताः श्रोतुम् उत्सुका अस्मि। प्रथम-वार्तायाः आरम्भं कुर्मः। भारतस्य रक्षा-मन्त्री राजनाथसिंहः पाकिस्तानस्य भविष्यविषये वक्तुं न अङ्गीकृतवान् अभूत्। सः कथितवान् अभूत् यत् केवलं परमेश्वरः एव तत् जानाति इति। एषा वार्ता किमपि महत्त्वपूर्णा प्रतिभाति वा?

नन्दिनी- आम्, एतत् नीतिपरं मौनं बहुधा अर्थपूर्णं भवति। परन्तु अग्रिमा वार्ता तु जनसामान्यस्य जीवनं स्पृशति। बिहारस्य पञ्चविंशत्युत्तरद्विसाहस्रतमवर्षीय-निर्वाचनानां विषये वार्ता वर्तते। निर्वाचन-आयुक्तः कथितवान् अभूत् यत् इदानीं मतदातृभ्यः दूरभाषा-यन्त्राणि निर्वाचन-स्थलम् आनेतुम् अनुमतिः प्रदत्ता अभूत्। एषः परिवर्तनः कथं प्रतिभाति?

काव्या- मतदाने दूरभाषा-यन्त्र-नयनस्य अनुमतिः तु विचित्रं प्रतिभाति। परन्तु अग्रिमा वार्ता भारतस्य सैन्य-सामर्थ्यं प्रदर्शयति। एकः उच्च-अधिकारी कथितवान् अभूत् यत् भारतीय-सेना 'सिन्दूर-अभियान'-समये कृत्रिम-बुद्धिमत्तां प्रयुक्तवती अभूत्। एतत् तु अभिनवम्!

नन्दिनी- सत्यम्, एतत् भारतस्य प्रौद्योगिकी-प्रगतिं सूचयति। किन्तु अन्तिमा वार्ता तु आश्चर्यजनका वर्तते। प्रधानमन्त्री मोदी मुख्य-न्यायाधीशेन गवयेन सह वार्तां कृतवान् अभूत्। एतत् यदा कश्चन अधिवक्ता न्यायालये तस्योपरि पादत्राणं क्षिप्तवान् अभूत्, तदनन्तरम् घटितम् अभूत्। प्रधानमन्त्री कथितवान् अभूत् यत् अस्माकं समाजे ईदृशानां गर्हित-कर्मणां स्थानं नास्ति इति। एतत् तु निन्द्यं कार्यम्।

काव्या- नन्दिनि, अद्यत्वे वयम् अनेकाः महत्त्वपूर्णाः वार्ताः ज्ञातवन्तः। रक्षा-नीतिः, निर्वाचन-परिवर्तनानि, सैन्य-प्रौद्योगिकी, तथा च सामाजिक-घटनाः इत्येताः सर्वाः अस्माकं समाजस्य विभिन्न-पक्षान् दर्शितवत्यः अभूवन्। एतत् ज्ञानवर्धनम् आसीत्।

नन्दिनी- सत्यम् काव्ये। अद्यतनाः वार्ताः अस्माकं दृष्टिकोणानां विस्तारं कृतवत्यः अभूवन्। एतेन सह अद्यतनं वार्ता-कार्यक्रमं समापयामः। सर्वेभ्यः श्रोतृभ्यः धन्यवादाः! पुनर्मिलामः।

ईदर-धीरजः,हैदराबादः

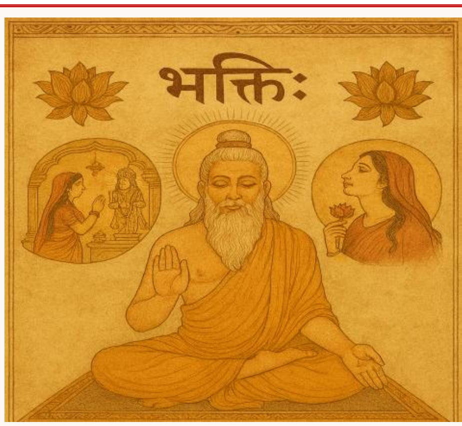

नारदभक्तिसूत्रम्-3
भक्तेः तटस्थलक्षणम्

भक्तेः लक्षणानि कानि इत्यत्र आचार्याणां मतभिन्नता अस्ति। पूजादिकर्मस्वनुरागः भक्तिलक्षणमिति व्यासः। ईश्वरकथास्वनुरागः इति गर्गः। पूजाकथाश्रवणादि केवलं बाह्यवस्तुनी। तत्र आत्मनः रतिरस्ति चेदेव सा भक्तिः अन्यथा पूजाकथादि बाह्याडम्बरः एव केवलम् इति शाण्डिल्यः।

नारदस्तु भक्तिलक्षणम् आह– सर्वेऽपि आचाराः यत्र ईश्वराय अर्पिताः भवन्ति तथा च यत्र ईश्वरविस्मरणात् परमव्याकुलता उद्भवति सैव भक्तिः। एतस्य उदाहरणान्यपि उपलभ्यन्ते– यथा व्रजगोपिकानां भक्तिः। तथापि एतादृश्यां भक्त्यां ईश्वरमाहात्म्यज्ञानस्य विस्मरणं न भवति अन्यथा सा भक्तिः जाराणां वर्तनसदृशी भवेत्। जाराणां प्रियायां भक्तौ माहात्म्यज्ञानं प्रियसुखे स्वसुखित्वं च न विद्यते।

भक्तेः महत्त्वम्–

एषा भक्तिः कर्मज्ञानयोगेभ्योऽपि अधिका अस्ति यतः एतानि कर्मज्ञानयोगादीनि फलप्राप्तये साधनानि तथापि भक्तिः स्वयमेव फलस्वरूपा अस्ति।

इतरसाधनेषु 'अहं कर्मयोगम् आचरामि, अहं ज्ञानविचारं करोमि, अहं योगम् अनुतिष्ठामि' एवम् अहङ्कारपुरस्सराः स्वप्रयत्नाः विद्यन्ते तथापि भक्तौ अहङ्कारस्य अभावः। ईश्वरः अपि 'अहं करोमि' इत्यस्य जीवाभिमानस्य द्वेष्टा। तस्य जीवस्य दीनभावः एव प्रियः।

ज्ञानं भक्त्याः साधनम् इत्येके वदन्ति। केचन ज्ञानभक्त्योः परस्पराश्रयत्वं प्रतिपादयन्ति। तथापि नारदः वदति यत् भक्तिः स्वयं फलरूपा अतः न अन्यसाधनावलम्बिनी अन्याश्रयिणी वा सा। यथा स्वराज्यात् दूरं गतः राजा प्रतिनिवर्तनात् स्वस्य अविनष्टं राजत्वं पुनः प्राप्नोति गृहात् दूरं गन्ता स्वगृहं पुनः प्राप्नोति अथवा भोजकः भोजनात् पूर्वस्थितां स्वस्थतां तथैव कर्मज्ञानयोगादिसाधनैः भक्तिपथे यानि व्यवधानानि तेषां केवलं दूरीकरणं भवति ततश्च फलरूपा भक्तिः पुनः प्राप्यते। अतः मुमुक्षुभिः सैव भक्तिः अनुष्ठेया।

-अभिजित् तोडकरः,हिमसंस्कृतवार्ताः

"लौकिकन्यायकोशः"
"कुम्भीधान्यन्यायः"

'कुम्भी' इति एकः पात्रविशेषः यस्मिन् धान्यं सुरक्षितं स्थाप्यते। 'कुम्भी-पात्रे धान्यं स्थापयते ब्राह्मणाय इमां गां ददातु' इति निर्दिष्टं चेत् अस्मिन् निर्दिष्टवाक्ये कुम्भीशब्दस्य किमपि प्रयोजनं नास्ति यतः धान्यं तावत् कुम्भी-पात्रे एव स्थाप्यते। परन्तु यस्य सविधे कुम्भीपात्रे एव स्थापयितुं पर्याप्तम् अल्पमेव धान्यम् अस्ति तस्य विषये अयं न्यायः प्रवर्तते।

डा, वर्षा प्रकाश टोणगांवकर